

විදුලිබල සැපයුම් විශ්වසනීයත්වය වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා සහාය වීමේ ව්‍යාපෘතිය (ප්‍රදාන -0486-එස්ආර්අයි) - 2021

විදුලිබල සැපයුම් විශ්වසනීයත්වය වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා සහාය වීමේ ව්‍යාපෘතියේ 2021 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන, ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජය හා ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව අතර 2016 දෙසැම්බර් 19 දින එළඹි අංක 0486-එස්ආර්අයි දරන ප්‍රදාන ගිවිසුමේ II ව්‍යවස්ථාවේ 2.09 වගන්තිය සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාවේ ඇතුළත් විධිවිධාන ප්‍රකාරව මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුවට වාර්තා කළයුතු යැයි මා සලකන මාගේ අදහස් හා නිරීක්ෂණ මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

1.2 ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම, අරමුණු, අරමුදල් යෙදවීම හා කාලය

ප්‍රදාන ගිවිසුම අනුව, විදුලිබල හා බලශක්ති අමාත්‍යාංශය ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කරවීමේ නියෝජිතායතනය වන අතර ලංකා විදුලි (පුද්ගලික) සමාගම ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ නියෝජිතායතනය වේ. බස්නාහිර පළාතේ පුනර්ජනනීය බලශක්ති ක්ෂුද්‍ර බෙදාහැරීමේ පද්ධතියක් ඉදිකිරීම හරහා දෙමුහුන් පුනර්ජනනීය බලශක්ති පද්ධති ස්ථාපිත කිරීමට සහාය වීම ව්‍යාපෘතියේ අරමුණු වේ. පුනර්ජනනීය බලශක්ති ක්ෂුද්‍ර බෙදාහැරීමේ පද්ධතියක් ස්ථාපිත කිරීම නම් වූ සංරචකයක් යටතේ ව්‍යාපෘතියේ කටයුතු ක්‍රියාත්මක වේ. ප්‍රදාන ගිවිසුම අනුව, ව්‍යාපෘතියේ ඇස්තමේන්තුගත මුළු පිරිවැය රු. මිලියන 268.36 කට සමාන වූ එ.ජ.ඩො. මිලියන 1.8 ක් වන අතර මුළු මුදලම ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් මූල්‍යනය කිරීමට එකඟ වී තිබුණි. ව්‍යාපෘතියේ කටයුතු 2017 ජූනි 29 දින ආරම්භ කරන ලද අතර, 2021 සැප්තැම්බර් 30 දින වනවිට නිම කිරීමට සැලසුම් කර තිබුණි. කෙසේවෙතත්, ව්‍යාපෘතිය අවසන් කරන දිනය 2022 සැප්තැම්බර් 30 දක්වා දීර්ඝ කර තිබුණි.

1.3 මතය

2021 දෙසැම්බර් 31 දිනට ව්‍යාපෘතියේ මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි වියදම් ප්‍රකාශය හා එහි මුදල් ප්‍රවාහය ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව සත්‍ය හා සාධාරණ තත්ත්වයක් පිළිබිඹු කරන බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

1.4 මතය සඳහා පදනම

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර) අනුකූලව මා විසින් විගණනය සිදුකරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිතීන් යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ කළමනාකරණයේ සහ පාලනය කරන පාර්ශවයන්ගේ වගකීම

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකි වනු පිණිස අවශ්‍යවන අභ්‍යන්තර පාලනය තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

ව්‍යාපෘතියේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය පරීක්ෂා කිරීම සම්බන්ධ වගකීම, පාලනය කරන පාර්ශවයන් විසින් දරනු ලබයි.

1.6 මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණන වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතිකවීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සෑමවිටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම් නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය

ප්‍රකාශනයන් ඇතිවිය හැකි අතර, එහි ප්‍රමාණාත්මක භාවය මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි වන බලපෑම මත රඳා පවතී.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනයේ කොටසක් ලෙස මා විසින් විගණනයේදී වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ක්‍රියා කරන ලදී. මා විසින් තවදුරටත්,

- ප්‍රකාශ කරන ලද විගණන මතයට පදනමක් සපයා ගැනීමේදී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලැසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වරදවා දැක්වීම හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවකින් සිදුවන්නා වූ බලපෑම ප්‍රබල වන්නේ ඒවා දුස්ස්ථානායෙන්, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීමෙන්, වේතනාන්විත මහභරීමෙන්, වරදවා දැක්වීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මඟ හැරීමෙන් වැනි හේතු නිසා වන බැවිනි.
- අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අදහසින් නොවුවද, අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලැසුම් කිරීම පිණිස අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගන්නා ලදී.
- භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය ගිණුම්කරන ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය සහ කළමනාකරණය විසින් කරන ලද සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම් අගයන ලදී.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය හා අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණව ඇතුළත් වී ඇති බව සහ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ත ඉදිරිපත් කිරීම අගයන ලදී.

මාගේ විගණනය තුළදී හඳුනාගත් වැදගත් විගණන සොයාගැනීම්, ප්‍රධාන අභ්‍යන්තර පාලන දුර්වලතා හා අනෙකුත් කරුණු පිළිබඳව පාලනය කරනු ලබන පාර්ශ්වයන් දැනුවත් කරන ලදී.

2. මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ අදහස් දැක්වීම

2.1 නීතිරීති හා රෙගුලාසිවලට අනුකූල නොවීම

නීතිරීති හා රෙගුලාසි වලට යොමුව	අනුකූල නොවීම	කළමනාකරණයේ ප්‍රතිචාර	විගණකගේ නිර්දේශ
සීමාසහිත ලංකා විදුලි (පුද්ගලික) සමාගම සහ මොරටුව විශ්වවිද්‍යාලය අතර ඇති කරගත් අවබෝධතා ගිවිසුම	කමිටුව සෑම වසරකම අවසානයේ ඉදිරි වසර සඳහා පර්යේෂණ යෝජනා එකතු කර පර්යේෂණ සැලැස්මක් සහ අයවැයක් සකස් කළ යුතුය. විගණනය සඳහා පවතින තොරතුරු අනුව, 2021 දෙසැම්බර් 31 වන විට ව්‍යාපෘතිය බොහෝදුරට අවසන් කර තිබුණද,	පර්යේෂණ හා සංවර්ධන අරමුදල ලබා ගැනීමේ යාන්ත්‍රණය අවසන් කරමින් ව්‍යාපෘතිය සම්පූර්ණයෙන් අවසන් කර විශ්වවිද්‍යාලයට භාරදීමෙන් පසු පර්යේෂණ සැලැස්මක් සහ අයවැයක් විනිවිදභාවයකින් යුතුව	ක්ෂුද්‍ර බෙදාහැරීමේ පද්ධති නියමු ව්‍යාපෘතියේ සාර්ථකත්වය ලබා ගැනීම සඳහා පාර්ශ්ව දෙක එකඟ වූ පරිදි කටයුතු සම්පාදනය කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.

එළඹෙන 2022 වසර සඳහා පර්යේෂණ සැලැස්මක් සහ අයවැයක් සකස් කර නොතිබුණි.

සකස් කිරීමට කමිටුවට සිදුවේ.

(ii) 07 වගන්තිය

අවබෝධතා ගිවිසුමට අත්සන් කිරීමෙන් මාස 3 කට නොඅඩු කාලයක් තුළ පාර්ශවයන් අතර අවබෝධතා ගිවිසුම පිළිබඳ කරන ඒකාබද්ධ වැඩ නෛතික කොන්ත්‍රාත් ගිවිසුමක් අත්සන් කළ යුතුය. අවබෝධතා ගිවිසුම 2018 ඔක්තෝම්බර් මාසයේදී අත්සන් කර තිබුණද, සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානය වන විටත් පාර්ශවයන් විසින් ඒකාබද්ධ වැඩ නෛතික ඌකාන්තාත්තුවක් අත්සන් කර නොතිබුණි.

ගිවිසුම අවසන් කිරීම සඳහා, සූර්ය බලශක්ති උත්පාදනය, උපස්ථ උත්පාදක (backup generator) මෙහෙයුම් පිරිවැය යනාදිය ඇතුළුව සියලුම පාර්ශවයන් විසින් පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන අරමුදල් යාන්ත්‍රණය එකඟ විය යුතුය.

අවබෝධතා ගිවිසුමේ එකඟ වූ පරිදි කටයුතු කළ යුතුය.

ගිවිසුම අවසන් කිරීම සඳහා සියලුම පාර්ශවයන් විසින් පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන අරමුදල් යාන්ත්‍රණය, සූර්ය බලශක්ති උත්පාදන මීටරය සම්බන්ධ කටයුතු පිළියෙල කිරීම, උපස්ථ ජනන යන්ත්‍ර (Backup Generator) මෙහෙයුම් පිරිවැය යනාදී කරුණු සඳහා එකඟ විය යුතුය.

3. භෞතික කාර්යසාධනය

3.1 ව්‍යාපෘතියේ කටයුතු පිළිබඳ භෞතික හා මූල්‍ය ප්‍රගතිය

බස්නාහිර පළාතේ පුනර්ජනනීය බලශක්ති ක්ෂුද්‍ර බෙදාහැරීමේ පද්ධතියක් ඉදිකිරීම හරහා දෙමුහුන් පුනර්ජනනීය බලශක්ති පද්ධති පිහිටුවීමට සහාය වීම සඳහා රු.මිලියන 268.36 ට සමාන ඇමරිකානු ඩොලර් මිලියන 1.8 කට ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සහ ලංකා විදුලි (පුද්ගලික) සමාගම සමඟ 2016 දෙසැම්බර් 19 වන දින ව්‍යාපෘති ගිවිසුම අත්සන් කර ඇත. ඒ අනුව, නියමු ව්‍යාපෘතියක් ලෙස විශ්වවිද්‍යාලය තුළ පුනර්ජනනීය බලශක්ති ක්ෂුද්‍ර බෙදාහැරීමේ පද්ධතියක් ස්ථාපිත කිරීම සඳහා සීමාසහිත ලංකා විදුලි (පුද්ගලික) සමාගම සහ මොරටුව විශ්වවිද්‍යාලය අතර අවබෝධතා ගිවිසුමක් 2018 ඔක්තෝම්බර් 16 දින අත්සන් කර තිබුණි. ව්‍යාපෘතිය 2021 සැප්තැම්බර් 30 වන විට අවසන් කිරීමට සැලසුම් කර තිබුණද, අවසන් කිරීමේ දිනය 2022 සැප්තැම්බර් 30 දක්වා දීර්ඝ කරන ලදී. විශ්වවිද්‍යාලයේ පුනර්ජනනීය බලශක්ති ක්ෂුද්‍ර බෙදාහැරීමේ පද්ධතිය ස්ථාපිත කිරීම 2022 සැප්තැම්බර් 30 වන විට අවසන් කර තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, ඉදිරි පර්යේෂණ හා සංවර්ධන කටයුතු සඳහා සැලසුම් සකස් කිරීමේ අදියරේ පමණක් නියමු ව්‍යාපෘතිය පැවතුණි. පහත සඳහන් නිරීක්ෂණ සිදු කරනු ලැබේ.

අංකය	සංරචකය	විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකරණයේ ප්‍රතිචාර	විගණකගේ නිර්දේශ
(අ)	මුළු ප්‍රදානය	ව්‍යාපෘතිය 2021 දෙසැම්බර් 31 දිනට භාවිතා කර ඇත්තේ ඇමෙරිකානු ඩොලර් මිලියන 1.16 ක් හෙවත් මුළු ප්‍රදානයෙන් සියයට 65 ක් පමණි.	කොන්ත්‍රාත් ගිවිසුමට අනුව ගෙවීම් සන්ධිස්ථාන මත පදනම්ව කොන්ත්‍රාත්කරුවන් සඳහා ගෙවීම් තවමත් සිදුකරමින් පවතී.	නියමිත කාල සීමාව තුළ ව්‍යාපෘතිය අවසන් කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.
(ආ)	වැඩ උපදේශන සහ සේවා	මුළු ප්‍රදානයෙන්, වැඩ සංරචක සහ උපදේශන සේවා සඳහා පිළිවෙලින් ඇ.ඩො. මිලියන 1.5 ක් සහ ඇ.ඩො. මිලියන 0.3 ක් වෙන්කර තිබුණි. සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයේ දී ව්‍යාපෘතියේ වැඩ සංරචක සඳහා ඇ.ඩො. මිලියන 1.05 ක් හෙවත් සියයට 70 ක් භාවිතා කර තිබුණද, 2021 දෙසැම්බර් 31 වන විට උපදේශන සේවා සඳහා භාවිත කර තිබුණේ ඇ.ඩො. මිලියන 0.109 ක් හෙවත් සියයට 37 ක් පමණක් බව නිරීක්ෂණය විය.	දේශීය උපදේශකවරයා මෙම ක්‍රියාවලියට එතරම් සම්බන්ධ නොවූ අතර එබැවින් ඔහුගේ අයවැය සැලකිය යුතු ලෙස ප්‍රයෝජනයට ගෙන නොමැත.	නියමිත කාල සීමාව තුළ ව්‍යාපෘතිය අවසන් කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.
(ඇ)	ක්ෂුද්‍ර බෙදාහැරීමේ පද්ධතිය සහ පර්යේෂණ හා සංවර්ධන විද්‍යාගාරය ස්ථාපනය කිරීම	සංශෝධිත ව්‍යාපෘති සැලසුම අනුව, ක්ෂුද්‍ර බෙදාහැරීමේ පද්ධති ස්ථාපනය කිරීමේ සහ පර්යේෂණ හා සංවර්ධන විද්‍යාගාරයේ කටයුතු පිළිවෙලින් 2021 සැප්තැම්බර් 01 සහ 2021 ජූලි 07 වන විට අවසන් කර 2021 නොවැම්බර් 30 වන විට සම්පූර්ණ ව්‍යාපෘතිය භාරදීමට සැලසුම්කර තිබුණි. විගණනය වෙත ලබා දී ඇති තොරතුරුවලට අනුව, රැහැන් රහිත සන්නිවේදන පද්ධතිය හැර අනෙකුත් සියලුම උපකරණ 2021 දෙසැම්බර් 31 වන විට ස්ථාපනය කර අවසන් කර ඇති අතර විගණන දිනය වන 2022 මැයි 20 දින වනවිට ක්ෂුද්‍ර බෙදාහැරීමේ පද්ධතිය ආරම්භ කර මෙහෙයුම් පරීක්ෂාව සිදුකරමින් පවතී. කෙසේ වෙතත්, විගණන දිනය වන විටත් සම්පූර්ණ ව්‍යාපෘතිය භාරදීම සිදුකර නොතිබුණි.	කොන්ත්‍රාත්කරු විසින් ටෙන්ඩර් ලියකියවිලිවල නියම කර ඇති කොන්ත්‍රාත් වගකීම් ඉටු කරන තෙක් ව්‍යාපෘතිය ලංකා විදුලි (පුද්ගලික) සමාගම (පුද්ගලික) පවරා නොගනී. දැනට, අනිවාර්ය මෙහෙයුම් කාලසීමාව තුළ ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතින අතර මෙම මෙහෙයුම් කාලයෙන් පසුව ලංකා විදුලි (පුද්ගලික) සමාගම විසින් ව්‍යාපෘතිය භාරගනු ඇත.	ව්‍යාපෘතියේ ක්‍රියාකාරකම් කඩිනම් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතු අතර, ව්‍යාපෘති කාලසීමාව තුළ ව්‍යාපෘතිය නිමකිරීම සඳහා කොන්ත්‍රාත්කරුගේ ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳව සමීප අධීක්ෂණයක් අවශ්‍ය වේ.

3.2 කොන්ත්‍රාත් පරිපාලනය

විගණන නිරීක්ෂණය

පුනර්ජනනීය බලශක්ති ක්ෂුද්‍ර බෙදාහැරීමේ පද්ධති නියමු ව්‍යාපෘතිය සැලසුම් කිරීම, ඉදිකිරීම, ස්ථාපනය කිරීම සහ ආරම්භ කිරීම සඳහා තෝරාගත් ලංසුකරු විසින් ක්ෂුද්‍ර බෙදාහැරීමේ පද්ධතියේ වසර දෙකක ක්‍රියාකාරීත්වය සඳහා අනිවාර්ය අමතර කොටස් සඳහා මිල ගණන් ඉදිරිපත් කර නොතිබුණි. කෙසේ වෙතත්, තාක්ෂණික ඇගයීම් කමිටුව කොන්ත්‍රාත්තුව ප්‍රදානය කිරීමට පෙර ඉහත ලංසු අයිතමයට අදාළ එකඟ වියහැකි විසඳුමකට යටත්ව ලංසුව නිර්දේශ කරන ලදී. පසුව, මිල ගනන් දක්වා ඇති අනෙකුත් අනිවාර්ය අමතර කොටස් සඳහා කොන්ත්‍රාත්කරු විසින් වසර දෙකක් හෝ ඊට වැඩි වගකීමක් ලබා දී ඇති බැවින්, 2020 පෙබරවාරි 11 දින කොන්ත්‍රාත්තුව ප්‍රදානය කර ඇත.

කළමනාකරණයේ ප්‍රතිචාර

කොන්ත්‍රාත්තුව ප්‍රදානය කිරීමට පෙර කොන්ත්‍රාත්කරු සමඟ පැවති එක් රැස්වීමකදී මෙම කරුණ සාකච්ඡා කෙරුණි. ඔවුන් සඳහන් කර ඇති උපකරණ සඳහා වසර දෙකක් හෝ ඊට වැඩි වගකීම් ලබා දී ඇති බැවින්, වසර දෙකක අමතර කොටස් සඳහා වන පිරිවැය ද පිරිනැමීම සමඟ ඇතුළත් බව සලකනු ලැබේ.

විගණකගේ නිර්දේශ

ක්ෂුද්‍ර බෙදාහැරීමේ පද්ධතියේ වසර දෙකක ක්‍රියාකාරීත්වය සඳහා අනිවාර්ය අමතර කොටස් සැපයීමට ලංසුකරු බැඳී සිටින බැවින්, සැපයුම්කරු විසින් එකඟ වූ වගකීම් කාලය සමඟ මෙම කාරණය සලකා බැලිය යුතුය.